

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esî Marti-â, Joi-a, Sambet'a si Dominec'a, demaneti'a.

Pretulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 4 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 7 fl. 50 cr.
Pre anulu intregu . . . 15 fl.

Pentru Romania:
4 galb. pre anu, — 2 galb. pre 1/2
de anu, — si 1 galb. pre 1/4 de anu.

Pentru Insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a tim-
brale pentru fiesce care publicati-
une separat. In Loculu deschisu
20 cr. de linia
Unu esemplariu costa 10 cr.

Locuinta Redactorului:
si
Cancellari'a Redactiunii:
e in
Strat'a Morariloru Nr. 13.

Articole nefrancate nu se voru
publica numai de la corespun-
denti regulari ai „Federatiunii“
Articole tramisi si nepublicati se
voru arde.

Pest'a, 17/29 sept. 1868.

Am aretatu la tempulu sêu, cã reincependu-se
sediintele dietei Ungarici, presiedintele indegetã la
regulu sîru alu agendelor acestei diete. In daru
nu amu incordatu atentiunea ca sê audîmu amintin-
ta se intre aceste agende si *cestiunea natiunale*. In
sediinta acestei cestiuni parintii patriei nu se tienu
daru nemica indetorati, promisiunile solene a le
dietei remanu pre chartia, si suferintiele majoritateri
poporeloru d'in Ungari'a nu le iã nimene in conside-
ratiune; justele rechiamãri a le acestei majoritãti re-
manu la urechi'a celoru de la putere, ca si toc'a la
rechia surdului. Ni aducemu aminte, cã deputatii
romani interpelara pre ministeriulu ungurescu in
sediinta deslegarei cestiunei natiunale, si interpela-
tiunea ace'a inca n'avu neci unu rezultat. Sessiunea
presinta se apropia de capetu si astfelu ni se ciunta
sediintele prospectulu de a vedè in scurtu si pre partea
ce-va folosu alu victiei constitutiunale, in care
dîce cã traimu. Afãmu de lipsa re'noirea interpe-
lãtiunei deputatiloru romani in acêsta cestiune; inse
pan'acum n'amu veditu la dieta numai pre dd. Ale-
xandru si Antoniu Mocioni, Sig. Popu si Fl. Varga;
dintre ardeleni pre dd. Iosifu Hosszu si Mateiu
Popu Grideanu. Pre dlu Hosszu lu-scieamu aicia la
sediintulu sêu si sciindu-lu consecinte intru urmarirea
programulu sêu, n'amu avutu neci o cauza sê
ne mirãmu de infãtisierea sa in dieta; ne-am miratu
de infãtisierea dlui M. P. Grideanu. Dupa cele
treceute, ne tieneãmu in dreptu a sperã, cã dnii de-
putatii d'in Transilvani'a, rentorcundu-se pre tempulu
barbatiloru in patria, se voru fi contielesu cu ceialti
barbati ai natiunei nostre, sêu si numai intre sine,
si voru fi statoritu unu programu ore carele, in in-
tellesulu cãru-i a sê li fia cu potintia a-si reparã deo parte
mint'a comisa prin intrarea loru in diet'a unguresca,
de alt'a parte a documentã, cã pasii facuti de unulu
sêu altulu n'au fostu numai manevre, n'au fostu numai
rolulu unu comediantu politicescu. Infãtisierea dlui
Grideanu ne face a crede, cã acêst'a nu s'a intem-
plat, si cã avemu a ne teme, cã mane vomu vedè
pre alu doiela, cã-i urmeza, poimane pre alu treilea
si asiã mai incolo, pana ce se voru stracurã mai toti,
ca oile cele ratecite, in spatios'a dieta a Ungariei. —
Dorimu d'in anima sê ne insielãmu in acêst'a presu-
punere si sê nu fia departe or'a in care sê fia depar-
tata de la noi si umbr'a unei asemeni temeri.

Nu trecemu bucuros de la unu obieptu nepla-
cutu la altulu si mai neplacutu. Trebuie inse sê ni
revocãmu purure in memoria, cã ore cum stãmu si ce
amu avè de a face unii si ce altii? Daca fia care si-imple-
nesce detorintiele sale, in cerculu sêu de activitate,
el'u a facutu destulu chiamarei sale, in acestu casu
noi progresãmu si rezultatulu este securu; era daca
vedemu pre unii frati de ai nostri, cã ei nu numai
nu-si indeplinescu detorintiele sale, ci luca chiaru
in contr'a chiamarei loru, detorinti'a nostra este a-i
chiamã la ordine. Avemu acêsta detorintia (se intie-
lege in raportulu causei nostre natiunale, comune,
publice) chiaru si fatia cu persoanele private, cu atãtu
mai vertosu inse avemu dreptu si detorintia a o face
acêst'a fatia cu persoanele publice. De la aceste pre-
tindemu asiã dara, ca sêu sê lucre in acordu cu pro-
gramulu bine cunoscutu alu natiunei romane, sêu sê
nu iãe asupra-si o detorintia, cãrei-a nu potu sêu nu
vreu a corespunde.

Incuisitiunea contr'a suscriitoriloru pronun-
ciamentulu se continua. Precum intielegemu, pro-
cedur'a judeciului investigatoriu nu are atãtu
de scopu a aflã de la acusatulu: cã facut'a de-
lectulu sêu crim'a pretinsa, in acestu casu: cã
suscriu-au is sustiene pronunciamentulu? ci do-

rinti'a fierbinte este mai virtosu sê afle: cã cine este
urditoriulu? Pentru ce scopu, nu se va mai indoî ni-
mene. Intr'ace'a in daru se frementa dumniiloru; nu
voru isbuti cu calcululu, pan'acum li s'au fa-
cutu cãte-va trasure preste elu, si li se voru
mai face inca. Daca o suta de insi au o deto-
ria la cine-va, nu importa care creditoriu si-a ra-
dicatu mai antèiu graiulu pentru satisfatiunea sa.
Cerce mai antèiu cinstitul judeciu cu de amenun-
tulu cã pentru pretinsiunile d'in pronunciamentu totu
fiulu natiunei romane are dreptu a-si radica graiulu
sêu, cã-ci ele sunt pretinsiunile natiunei care-si re-
chiamã proprietatea sa si are dreptu s'o rechiamã in
manile ori cui se va fi aflandu. N'au abdisu inca neci
unu romanu de acêsta proprietate, si pan'atunci neci
unu judeciu pre pamentu *n'are dreptu* a pedepsi pre
acei-a cari pretindu restituirea proprietãtii rapite. —
Justiti'a unguresca are destulu terenu pentru a co-
respunde chiamarei sale, *pronunciamentulu* nu-i re-
chiamã de locu intrevenirea ei, si ar' face mai bine
a desvoltã energi'a desvoltata in contr'a pronun-
ciamentulu, in acele mii de cause si pre acele sute de
cãli, a cãroru neingrigire si a cãroru neamblare a
facutu justiti'a unguresca proverbiale in tota lumea.

Dieta Ungarici.

Sediinta casei reprezentantiloru de la
28. sept.

Presiedinte: Paulu Somssich; notariu Alesan-
dru Bujanovics. D'in partea guvernului: ministrii
Eötvös, Wenckheim, Gorove, Horváth, cont. Mikó.

Dupa autenticarea protocolulu sediintei tre-
cute, presiedintele presinta scrisorile incurse.

Cont. Emericu Mikó pune pre mes'a camerei
projectulu de lege relativu la line'a ferata de la A-
radu-Temisior'a precum si documentulu de conces-
siune.

Dobrzanszky presinta una petitiune d'in
partea mai multoru posesori d'in comitatulu Tren-
csény pentru deslegarea rapede a cestiunei natiuna-
litãtiloru.

Carolu Ács propune una petitiune d'in partea
reuniunei lucratoriloru de la fabric'a de nãi d'in Bud'a
pentru desfiintarea dreptulu regale.

Facundu-se apoi sediinta inchis'a, Augustu
Trefort propune urmatori'a motiune: Sê se alege
una comisiune de 25 membri, in care sê fia represen-
tate tote confessiunile si care consultandu, pre langa
concurusulu ministrului instructiunei publice, pre bar-
bati de specialitate d'in tote confessiunile, va avè a
desbate a supr'a proiectulu de lege relativu la sco-
lele poporali si la instructiunea publica, si conformu
recerintiloru si impregiurãriloru a-lu propune cam-
erei pre langa modificatiunile recerute. (Aprobare).

Franciscu Deák adauge cãtra acêsta motiune,
cã comisiunea si-va cascigã, in cãtu va vedè de lip-
sa, datele relative la acêsta afacere. Cas'a primesce
motiunea modificata prin Deák; alegerea se va face
poi-mane.

Antoniu Csengeri cetesce raportulu si proto-
colele comisiunei regnicolarie magiare cu privire la
impacarea croato-magiara.

Gabriele Várady primesce raportulu, respec-
tive impacarea, preste totu si in specie. Vorbitoriulu
nu voiesce a-si motiva dechiaratiunea: ea este moti-
vata in destulu prin stimulariunea tieriei si prin sen-
tiulu de impacuire alu acestoru doue natiuni sorori.
Marturisesce cã ar' avè de a face unele observatiuni
la acêsta impacuire, inse elu le incungiura d'in res-
pectu cãtra consolidarea intereseloru acestoru doue
tiere; unu singuru punctu este, carele dupa parere ora-
torului ar' trebui sê se suplinesca, intregesca: si ace-
stu-a se referesce la Fiume. Fiume este a Ungariei
(Aprobare) si a fostu totu-de-un'a a Ungariei. Con-
ditio sine qua non este pentru impacuire, ca Fiume
si districtulu ei sê se readneseze cãtra Ungari'a. Deci
vorbitoriulu propune enunsiarea decisiunei, cã „gu-
vernulu sê fia indetoratu a mediu-loci, ca Fiume cu
districtu cu totu sê se incorporeze cãtu mai curendu
cu Ungari'a, si apoi sê se substerna pentru sanctiu-

nare impacuirea primita in sediinta de la 28 sep-
temvre.“ (Aprobare viau.)

Ladisl. Bezerédi doresce, sê se exprima co-
missiunei recunoscentia pentru rezultatulu favorabile,
ce a sciutu eluptã in acêsta afacere. Primesce moti-
unea lui Várady cu privire la Fiume.

Radich face una motiune estinsa cu privire
la readnesarea Fiumei, asemenea acelei-a a lui Vá-
rady.

Deák si Bónis recumenda primirea motiunei
lui Várady. Camer'a o primesce cu unanimitate.

In lips'a altoru obiecte, sediinta se inchiaia.
Ordinea d'ilei pentru sediinta de mane: Projectulu
de leg: relativu la diecim'a vinului si motiunea lui
Alesandru Nicolics cu privire la afacerea de lemne
d'in Temisior'a.

Sediinta casei de susu de la 28 sept.

Presiedinte: c. Ioanu Cziráky; notariu: Pau-
lu Rajner, comite supr. d'in Bars. D'in partea regi-
mului: ministrii Lónyay si Wenckheim.

Se autentica protocolulu sied. trec. Ordinea d'ilei:
Projectulu de lege a supr'a budgetulu pentru
anulu 1868.

La propunerea lui Ladisl. Szógyényi, bud-
getulu se primesce unanimu, in genere si in specie.

Autenticandu-se protocolulu, decisiunea se face
cunoscuta casei representative prin notariulu Raj-
ner. Projectulu de lege se va publicã in sediinta de
mercuri, la 12 ore.

Cum stãmu cu scolele.

I.

De unu tempu incoce nu ne interesãmu de sco-
lele asiã pre cum recere caus'a cea importanta a pro-
perarei culturai poporului romanu. Par' cã suntemu
indestuliti cu aceea, cã invetiatorii nostri sunt onorati
cãte cu unu esemplariu d'in „Foi'a invetiatoriloru
poporului“, ce ese in Bud'a-Pest'a; er' mai departe ne
afãmu in starea care ni a datu-o bunulu ddiu. In
anii trecuti barbati nostri de specialitate se mai in-
teresãu de caus'a scolara si propasiau pre scen'a pu-
blicitãtii romane cu diferite proiecte in favorulu sco-
leloru nostre populari; acum inse candu intrunirea
si deschiderea congressulu nostru natiunale beseri-
cescu este la pragu, caus'a scolara apare ignorata cu
totulu. Deci fia-mi iertatu a ocupã pre cãte-va mo-
minte atentiunea celoru ce se intereseza de cultur'a
poporului romanu, si a desfasurã cãte-va trasure
despre starea scoleloru nostre poporali si piedecele cari
stau in calea inaintarei poporului nostru.

Organisarea scoleloru nostre, este ceea d'in tem-
pulu absolutismului, si conformu acestei organisãri
anulu scolastecu are sê fia de noue lune, incependu
de la 1-a nov. pana la finea lui iuliu. Acêsta dispozi-
tiune, dupa parerea mea, nu este corespundietoria sco-
pului. De ce? In noemvre se incepu tempurile cele
ploioase si trigurose; copiii incepatori — cei
mai multi instrainati de scola, firesce prin
nesciintia si nepasarea parintiloru, si in ma-
re parte goli, fãra haine calduroase — nu sunt prè
aplecãti a incepe amblarea in tempulu susatinsu. —
Afara de acêst'a cauza insemnata sunt altele si mai
momentose, cari receru, ca anulu scolastecu in sco-
lele poporali sê nu se incepa cu 1 noemvre. Io credu,
cã ar' fi multu mai bine si mai corespundietorin impre-
giurãriloru intre cari se afla adi poporulu nostru, a
defige tempulu recreatiunii pre lunele: iuniu, iuliu
si augustu, ca astu-felu anulu scolastecu se si-iãe in-
ceptulu cu prim'a septemvre. Pentru ce? Cele trei
lune de vera sunt perioadele ocupatiuniloru economi-
ce. Tieranii nostri sunt economi, traiescu d'in frupte-
le mucei, ce o potu desvoltã preste vera. Cu cãtu
sunt mai multe bratiele, de cari dispune economulu
nostru in decursulu verei — in iuniu la saparea cucu-
ruzului si la facerea fenului, in iuliu si augustu la
secerisiu si culesu, — cu atãtu mai multa munca
pote desvoltã, si prin urmare cu atãtu mai
bogate frupte si midiloce de esistintia si pro-
sperare si-va potè procurã. — Ei bine, va re-
flectã cine-va, pruncii, cari au d'a amblã la scola,
sunt inca tineri, bratiele loru slabe si fragede, si nu
potu dã parintiloru sêi vre-unu sucursu pozitivu in
ocupatiunile loru economice. — Io dîcu, cã pruncii

scolari potu dă parinților lor sucursu și încă unu sucursu pră însemnatu în decursulu verei. Voiu aduce numai unu esemplu: Unu economu are o vacutia; fostii proprietari de pământu intr'atâtu-a strimțorara pe bietulu țieranu în multe comune, în catu n'are o palma de locu pentru pasiunarea vite'lor sale; deci economulu nostru este silitu a si-duce vac'a cu sine la sapa, la cosa, la secerisii și culesu; acuma deca economulu însuși séu altu membru lucratoriu alu familiei sale ar' fi constrinsu sê pasca însuși vit'a, întrebun'ar'fi una dauna mare pentru respectivulu economu? Aci copilulu scolariu se pote întrebuintiã forte bine. — Apoi în septemvre timpulu este încă de comunu frumosu și caldurosu, și pruncii au placere a veni la scola — chiaru și desculți, și în acestu tempu blandu și favoritoriu se dedau cu scol'a și invetiatur'a, astu-felu, în câtu apoi și în vremile mai morose, mai frigurose de ierna alerga cu bucuria la scola, câ-ci acum'a nu se mai temu de scola și de invetiatoriu, bancele scolei și dulceti'a invetiaturei, ce o gustara deja în catu-va timpu de pre acele-a, i-atrage cu o potere simpatica, — și copilulu scolariu nu se mai straineza de scola. — Aceste ar' fi — între altele — causele, pentru cari asiu dorî io și cu mine pote și altii, ca recreatiunea la scolele comunali sê fia defipta pre lunele: iuniu, iuliu și augustu.

II.

Afara de defeptulu amintitu în cele premise, mai sunt și altele multe, cari împiedeca prosperarea invetiamentului nostru popularu, și d'între aceste voiu slevã numai doue mai eclatante, cari altu-cum au fostu atinse de multe-ori în publicisti'ca nostra natiunala, — și aceste sunt: lips'a edificioru de scola și a invetiatoriloru buni și calificati. — La casu candu comunele interesate n'ar' fi în stare a si-face scole, amu dorî, ca fondurile cele mari ale țierei se existe nu numai în favorulu celor-lalte natiuni colouitorie, ci și în folosulu poporului romanu, — ar' trebun' se pretendemu, ca d'în acele se fia imbrãtisiata și educatiunea natiunii romane, și prin urmare, unde comunele n'ar' fi în pusetiunea favorita d'a si-potè redicã edificiele scolari, se le ridice statulu, astu-felu, ca scolarii și invetiatoriulu se si-aiba localitãtãile recerute. — Cu privire la invetiatori, supremulu inspectoru scolaru, ba și sinodulu baser. gr. or. d'în 1864 a enunçiatu, câ numai barbati apti și mai alesu clerici absoluti sê se aplice de invetiatori. — Si acêst'a este una dispusetiune salutarã, care înse în cele mai multe locuri nu se implinesce. — În multe comune postulu invetiatorescu lu-ocupa preotulu d'în locu, sub cuventu, câ d'în venitul parocialu nu pote traî. Statulu preotiescu întocmai ca celu invetiatorescu si-are detorintiele și ocupatiunile sale, și nu potu crede, ca unu individuu sê pota coresponde cu succesu ambeloru diregatorie, pentru câ amendoue sunt grele. La doi domni nu poti ser vi. Reguleze-se parociele astu-felu, ca preotii sê pota traî si far'a fi invetiatori, și apoi castige-si fia-care comuna invetiatoriu aptu, și daca n'ar' fi în stare a lu-salarisã, statulu este detoru a i-venî intr'ajutoriu d'în cass'a și fondurile țierei, la cari și romanulu a contribuitu multu, forte multu. — Apoi ca scolele nostre populare se si-implinesca misiunea cea frumoasă, credu a fi de lipsa, ca invetiamentulu popularu se fia sub conducerea micsta a organelor baserecesi și civili, și sê se compuna în fia-care districtu una eforia scolara d'în preoti și civili literati, cari sê alega invetiatorii dupa concursu. Eforia acêst'a ar' avè sê fia aleasa de districtu d'în barbati cunoscuti despre zelulu și iubirea loru câtra natiune și devotati caucsi nostre scolari.

Aceste aru fi parerile mele cu privire la promovarea cauzei invetiamentului nostru popularu. F.

Romanii *).

II.

Se spune câ în tempulu lui Domitianu, Imperiulu Romanu suferi d'în partea acelu poporu d'în Daci'a, despre care cu atãt'a lauda vorbescu Erodotu și Strabonu, un'a d'în letiunile cele mai neascutate și neaudite încă în analele Romei victorioase. — Acêsta victoria și curagiulu și impetuositatea ce probara Dacii în batalie, fura indetulu, ca Traianu sê pornesca resbelu în contra-le, sê facea sê strabata victoriosu prin țierele vecine Pontului stindariulu legiuniloru Romane și sê estermineze, pentru a dîce astu-felu, pe acelu poporu puternicu, fundandu pe ruinele-i fumegande maretulu edificiu alu colonisatiunei Romane.

Dar' êta câ sosesce or'a invasiunei barbariloru și a divisiunei imperiului, și Daci'a Romana e nevoita sê suferi și ea sortea comunã tuturoru poporeloru latine. Atunci în ore-care pârti, în asiã numit'a Daci'a Transalpina și Cisalpina, Daco-Romanii lasa, unii d'în ei, siesurile și locurile de diosu pentru a se refugiã la muntii și a fundã acolo staturile mici și in-

dependinte, care se servesca totu odata de adapostu relicieiului natiunaltati romane; în timpu ce altii, de-si sub dominiunea barbariloru, cautau înse sê se face respectati și înca sê castige și ore-care prestigiu asupra-le prin superioritatea în religiune, limba și în artile Romane. În alte pârti, buna-ora în Daci'a ripensis și aureliana séu Mesi'a, constituiescu unu Statu mai mare, unde, admitiendu și pe poporele venite de la Volg'a, formeza împreuna puteric'a monarcia Romano-Bulgara, pe la finele sec. VIII.

De aci înainte inamiculu infricosiatu alu Romaniloru suntu fiii desiertului, e acelu biciu alu Europei crestine, sunt sectarii lui Mahomedu. Ei suntu acei-a cari cu desele loru invasiuni silescu pe micile republice și ducate d'în Daci'a Traiana a se contopî în State mai mari și mai centrice cumu fura desu principatele Moldovei, Munteniei și ale Transilvaniei, și totu ei suntu acei-a cari prepara unirea acestor principate în o singura Romania sub sceptrulu lui Stefanu celu Mare, mai antaiu (sec. XV) și sub acelu alu lui Michaiu Bravulu, dupa ace'a (sec. XVI).

Acêst'a e epoc'a cea mai gloriosa d'în istoria romana; e ace'a perioada stralucita în care Romanii erau în relatiuni directe și importante mai cu tota Europa și formau în Oriinte unu adeveratu bulevardu alu civilizatiunei crestine.

Candu, înse, regatulu romano-bulgaru fû constrinsu a si-inclinã fruntea înaintea puterei neinvinse a Turciloru, êr' mai târdiu Polonii și Ungurii, în locu se si-dee man'a cu Romanii pentru a luptã mai bine în contra inemicului comunu, d'în contra, cautau se i domineze și se i contropesca; candu puterea crescenda a Turciloru amenintiã pe fia-care dî mai multu, êr' Romanii, pe langa câ erau combatuti și amenintiati de ambițioasele pretensiuni ale veciniloru, se mai vedeã înca și abandonati de lumea occidentala care avu gresial'a d'a crede întrerupe orice relatiuni cu ei d'în momentul în care s'au separatu de beseric'a catolica; candu în fine, la tote aceste împregiurãri se mai unira și cele provenite d'în violençia și rivalitatea inemiciloru ale caror'a conspiratiuni le slabiau ori-ce fortie militare și morale, atunci Romanii d'în Daci'a lui Traianu tratara și ei cu Turcii, punendu-se sub suzeranitatea Portiei Otomane cu condițiune de a le respectã religiunea, autonomi'a și integritatea teritoriale.

Cu începutulu secului XVI, poporulu romanu dispãre. Incalcatu de guvernulu d'în Constantinopole, pucinu câte pucinu perde mai tote drepturile sale, êr' tratatele romanu o litera morta, candu nu sunt despretiuite séu luate în bataia de jocu. Pucini ani trecura și teritoriulu romanu, cu atãt'a gloria aperatu de Stefanu și Michaiu, fu stirbitu fara nici o sfiela. La 1699, în urm'a resbelului austro-turcescu, Transilvania, ca și Ungaria eterna sa incmica, trece se face parte d'în statele casei Absburgice. Mai departe Turcii prin Fanarioti și Austri'a prin Magiari, si-propunu cu violençie și tiranic'a loru apesare a reduce pe Romanii la ilotismulu celu mai vilu, facendu-i se si-perda pana și numele ce se confundã pr'între Slavi.

Venî secolulu XVIII. și trist'a situațiune a Romaniei pare în ajunulu unei amelioratiuni: violençia tratatelor era flagranta, nemulțamirea poporațiuniloru evidinte; lipsiã unu impulsu, o mana de ajutoru și acêst'a se oferî d'în partea Rusiei d'în a lui Petru și a Caterinei, a caror'a ambițioase aspirațiuni aflau în acêst'a unu motivu și unu redîmu forte utilu. Colosulu Nordulu se presintã, dar' ca protectore alu Principatelor impilate: sbucnesce resbelulu, dar' Austri'a intervine și se face pace. — Înse ce rezultatu!... Tiarulu iè Besarabi'a, Austri'a obtiene Banatulu și mai apoi iè și Bucovin'a Violinçia era rezultatulu unui resbelu facutu d'în causa altor violençie!...

Trebueã sê sosesca secolulu XIX pentru ca dorintiele Romaniloru se si-recapate aventulu patrioticu, parasitu de atãt'a tempu. Asiã, înca nu apusesse bine secolulu XVIII, și unu plebeu, pastoru de profesiune, miscatu de unu mare curagiu și dominatu de sentiamentele cele mai nobile, dete semnalulu reinvierei. Incercarea nu fu coronata de succesulu doritu, ea ne probã înse celu puțin, câ dupa o perioada asiã de îndelungata de tirania și decadintia, ide'a de patria și de libertate totu nu perise d'în anim'a și mintea Romaniloru.

În tempii mai noi, oper'a inițiatã de Horea fu continuatã și pe alte cali: unu invetiatu se pune a dã lumii sciintifice unu nou si elocinte testimoniu despre vorbirea limbii latine în acele locuri îndepartate și despre esistintia unui poporu ce pe fia-care ora reamintesce înrudirea sa cu natiunile formate d'în carne și spiritulu urbei eterne. Asiã dupa o lucrare colosala a sup'ra versiunei bibliei (d'în 1580), asup'ra codicelului moldovenescu a lui Vasile Lupu (1646), a Psaltirei verificate de mitropolitulu Dositeiu, totu d'în sec. XVI, și în fine, a sup'ra limbii vorbite de poporațiunile Carpatiloru, ale Dunarei și ale Tisei, face se veda lumin'a unu *lexicon valachico-latino-hungaro-germanicum*, ce înca și astã-di e consideratu ca unulu d'în operele cele mai competente în materia.

Unu altu invetiatu romanu, Sincai scrie, în mediu-loculu persecutiuniloru celor mai inveninatã, *cronic'a Romaniloru*, în care spune toturiloru constãnținaliloru ca și strainiloru, victoriele veteranelor lui Traianu, gloriele lui Stefanu celu Mare pe care Pontificii Romanulu-numeau Atletulu lui Christu: tirani'a barbariloru musulmani în tempu de doue sute de ani de la morteã Vitesului Mihaiu, într'unu cuventu tote asupririle și drepturile unui poporu ce facuse mii de sacrificie numai pentru ca sê si-apere caminulu și legile sale.

În fine Vladimirescu înfierbintatu la suflarea ideelor ce, pe la 1820, cutrierau Europa de la unu capetu la altulu, se revoltã și elu ca și Horea și reclamã cu armele în mana respectulu cuventulu vechiloru libertãți romane și salvarea țierei de dominiunea straina.

R. Manuel de Labra.

(Diariulu spaniolu „El Universal“ d'în 14 aug.)

(Va urmã.)

„Rom.“

Nr. 15 sect. pr.

Onorata Redactiune!

În nrulu 130 alu „Federatiunei“ s'a radicatã unã acusa falsã și vatematorie de onore contra ministrulu reg. ung. de finance, în urm'a cârei-a, în întielesulu șlui 32 C. III alu Art. de lege XVIII d'în 1847, onorat'a redactiune este provocatã oficialmente: sê publice rectificarea alaturatã sub %.

Totu în întielesulu acelei legi este provocatã onorat'a redactiune sê publice în colonele „Federatiunei“ și declaratiunea alaturatã sub %, pentru rectificarea faptelor false și vatematorie de onoreã dlui ministru de finance, cari le-a publicatu.

Bu d'a, 25 sept. 1868.

D'în sectiunea afaceriloru de presa a presiului ministeriale reg. ung.

Iosifu Ferenc mp.

secretariu.

Onoratei Redactiuni a „Federatiunei“

în

Pestã,

Deslucire

în costiunea de lemne a dominiilor erariali de la Timisor'a.

La parerile reu întielese, ce s'au escatu d'în costiunea de lemne de la Timisor'a, servesca spre lamurire aceste câteva sîrure:

Erariulu pana acuma d'în padurea sa, ce se întinde pe unu teritoriu de 2.000,000 jugere catastrali, a trasu numai 14½ cr. venitu curatu dupa fia-care jugeru. Guvernulu non aflandu scandalosa acêsta stare a lucrului, a otaritu a erii causa si a corege gresiel'a.

Unu rezultat alu cercetãrii facute în acêsta privintia condusu la aceea, cumcã în Timisor'a și tienutul eiã fostu în usu o manipuliune domestica stricata, ba parasita cu totul: pentru câ transportandu-se d'în padure lemnele pana la Timisor'a într'o departare de mai multe mile pre drumu, erãu date preda tienutului; pentru câ lemnele de tempuriu dieciuite, aduse fiindu pre apa la Timisor'a, se vindeau mai pre nimica, adeca cu 6 fl. 50 cr. pre candu la lemnele aducende la Timisor'a d'în padurile private, numai transportulu ar' fi constatã 6 fl.; pentru câ în padurile erariali lemnele de focu, ce cadu sub taiatura, în lips'a de piatiu consumatoriu, mai multu ca diumetate s'au lasatu a se nimici fãra de a se fi încercatu macaru valorarea acelor'a; pentru câ manipuliunea domestica e mai desavantagiosa de câtu vendiarea în massa, alesu, daca predarea se templea în padure. Acêst'a o adeverescu speșe transportãrii, a controlãriei, a vendiãrei cu menuntulu, și a insielãrilor în socotele, eventualitatea incendiului. etc.

În urm'a acestor'a guvernulu actualu considerandu speșe transportãrii, usioretatea prevaricatiunii împreunate cu transportarea lemnelor pre apa, greutatea și pericolele depozitãrii (odatu alu arsu 20 mii de stingini d'în provisiunea depozitulu de la Timisor'a), considerandu mai departe menuntel greutãti ale vendiãrei și desavantagiale smintelor în calculare, mai cu sema înse considerandu: câ Timisor'a numai 18,000 stingeni de lemne este în stare de a consumã, êr' în padurile erariali pre anu suntu de a se taiã 50 mii de stingini, d'în cari pana acum aproape la 32,000 stingini de lemne autrebuitu a se putredî netaiate în lips'a piatiului consumatoriu; în considerarea tuturoru acestor'a guvernulu si-a propusu a straformã acêsta procedura fãra cale în un'a mai oportuna, și în urmãrea acestei-a a vinde în padure cele 50 mii de stingeni pre langa condițiunea predãrii întemplande pre malulu canalului Beg'a.

Unu punctu cardinalu alu otaririi sale fu acelu-a ca totu-una-data si cumperatoriulu sê ofereze unã garantia îndestulitoria în privintia detorintiei, ce a luatã a sup'ra-si.

Ast-feliu standu lucrulu, ministeriulu s'a demisu la invoiela cu doi comercianti d'în Vien'a pentru 50,000 stangini de lemne; într'aceea orasiulu Timisor'a capetandu scire despre punctuatiunea contraptului: prin delegatii sêi s'a infa-

*) A vedè nr. 135.

înainta ministrului, care candu a recomandat, că maslul Temisior'a să primească contractul pre langa garanția cuviințioasă: delegatiunea l'a respinsu.

Dupa retragerea cetății Timisior'a, ca acelei mai întemate părți, nefiindu prospeptu de a obține unu ofertu pre am f'u cel'a alu comerciantitoru vienezi, interesulu erariului apretinsu: a profită de ofertulu acestor'a. Deci contractulu este încheiatu cu acesti d'in urma pre terminu de 10 ani întielegu- te-se de sine, că întrebuintiera canalului pentru tragerea lem- nulu li este concesa, dara si arendetorii s'au îndetoratu a vinde alocu in Timisior'a pre anu 18 mii stangini de lemne pentru scoapieria recerintiei cetății Timisior'a.

Acest'a e pre scurtu faptulu cestiunei, d'in care totu mulu nepreocupatu va vedé, cum-că 32 mii stangini de lem- ne s'au valoratu pre sam'a erariului, ce pana aci se facoa ni- mica, si prin acésta unica despusetiune venitulu padurei de 1000,000 org. a crescutu cu 54%, si erariulu inca s'a libera- ta de transportare, manipuliune, incendiu, venderea cu sanginulu si alte multe neplaceri de aceste.

Este dreptu, că prin acésta Timisior'a si pierduse avan- tagele, de cari s'a bucuratu pana acuma pre nedereptulu, ca erariulu a usatu de dreptulu s'eu propriu, si n'a pututu s'eu unui tienutu favore deosebita spre daun'a celoru alalte părți ale țierei.

Judece publiculu: ce se va alege de averea țierei, daca unu tienutulu, in care erariulu posede bunuri, va pretinde, ca pentru voi'a sa s'eu aduca la valore o economia cătu se poate de rea.

Reclamatitorulu d'in mai multe jurnale aceea li cade greu, că acésta causa nu s'a supusu la licitatiune ordinară. In acésta privintiia șerveasca spre linisire, cum-că aci atâte lemne de vendutu au fostu, in cătu nici diumatate d'in acele c'au aflatu in acestu tienutu piatiu consumerat; că pentru pretiulu de cumperare la licitatiune se recere unu capitalu de 350,000 fl., é' pentru garanția, transportare si vindere mai asemene capitalu.

Intre atari cercustantie, licitatiunea mecanica, — la care e destulu de cunoscuta contielegerea licitatorilor — mai multa ar' fi inapoiatu de cătu promovatu succesulu doritu, ce paru a-lu justifică si reclamările cele multe, ce si-au sorgintea in avantajulu pierdutu. *)

Altmentre ar' fi si lucru tristu, daca guvernulu esitu d'in increderea natiunei **) s'ar' restringe la unu cercu de aptivitate mecanicu, si s'ar' despoi de despunerea libera aco- lu, unde scie, că prin forma se risica succesulu.

In absinti'a ministrului de finantie, mai multe foie opu- sionali au latitu atari afirmări nefundate, cari i vatema suarea individuale.

Dupa cum se scie, domnulu deputatu Alesandru Niko- lica in 17 iuniu an. cur. au interpelatu pre ministrulu de fi- nantie in privinti'a arendarei lemneloru d'in padurile de la Timisior'a si Carasiu.

Ministrulu in respunsulu s'eu intre altele amenti si aceea, cumcă a recomandat deputatiunii cetății Timisior'a, ca s'eu primească contractulu.

Acum dupa decursulu a 3 lune, o parte a foieloru opuse- ționale, provocandu-se la domni Vargies, Krayer si Misiciu, in privintiati cetății Timisior'a, publica cumcă declaratiu- nea de mai susu a ministrului de finantie facuta in 17 jun. a. e. este neadeverata.

D'in partea ministeriului de finantie se respinge in modu resolutu acésta scornitura si se dochiara de nefundata d'in ra- decina.

Chisineu, 19 septevre 1868.

Onorata Redactiune!

Pe 14 septevre a. c. dupa a media-di la 4 ore f'u con- vocata o conferintia d'in intreg'a diecesu aradana. Acésta conferintia avu de scopu stabilirea mesurilor, ce trebuescu luațe fatia de alegerele de deputati la congressulu romanu be- berecescu d'in Sibiu si totu-de-odata si candidarea barbatilor- oru, pe cari întieleginti'a coadunata i-aru dori s'eu veda alesii. In acésta conferintia, la carea afara de o întielegintiia numerosa luara parte si țierani mai multi, veni vortu și la regulamentul emanatu d'in partea episcopatulului in privinti'a modalitatiei alegerei, ce f'u desfipta pe 17 a. curin- tel. Maioritata precumpenitoria d'in acésta conferintia, in privinti'a acestui regulamentu s'a dochiaratu astu-feliu, că de d'ins'a privesce in acestu regulamentu una octoare, totu-si ca alegerea s'eu nu devina impedecata resp. amenata, primesce regulamentul acésta, inse numai in cătu privesce la modalita- tea alegerei, éra de feliu nu in privinti'a calității barbatilor- oru alegundi, in privinti'a caroru calități conferinti'a si de- cise, că aceste au s'eu fia stabilize d'in partea respectiveloru co- legie alegatorie. In privinti'a comisariilor consistoriale preve- dute totu in acelu regulamentu, conferinti'a decise, că in cătu acésti-a n'aru posedé in crederea colegieloru alegatorie, aceste s'eu siba voia libera de a-si alege presiedinti d'in sinulu s'eu, éra comisariulu in casulu acésta va asistă la alegere numai pentru acésta calitate a sa. Apoi se procese la candidarea barbatilororu doriti, s'eu fia alesii, ce se întemplă in modulu urmatoriu: Pentru colegiulu alegatoriu d'in Aradu fura candidati, d'in partea cle- ricali: Mirone Romanu, d'in partea mireniloru: Lazaru Jonescu si Ioane Popoviciu Deseanu; pentru celu d'in Chisineu d'in

*) In cătu pentru diurnalulu nostru, presupunerea acé- sta n'are nici una basa. R.

**) A carei natiuni? Inca n'a ajunsu onoratu ministri- ni nice pana la cunoscenti'a adeveralui: că in Ungari'a sunt mai multe natiuni? R.

partea clericali: Corni'a, d'in partea mireniloru: Alesiu Popo- viciu, Emericu B. Stanescu, Davidu Nicora si Ioane Goldisui; pentru celu d'in B. Ineș d'in partea clericali: Ioane Rusu, d'in partea mireniloru: Ioane Moldovanu si Demetriu Bonciu; pen- tru celu d'in Buteni d'in partea clericali: Ioane Munteanu, d'in partea mireniloru: Sigismundu Popoviciu si Sigismundu Bor- lea; pentru celu d'in Timisior'a d'in partea mireniloru Andreiu Mocioni si Vicentiu Babesui; pentru celu d'in Lipov'a d'in partea mireniloru: Atanasiu Marienescu si Radulescu; éra pen- tru celu d'in Totvaradi'a d'in partea mireniloru: Alesandru Mocioni si Zeno Mocioni. Aceste candidări mai tote fusera unanime.

Dupa aceste premise, ce le aflaramu de lipsa, pentru ca on. publicu cetitoriu s'eu se pota orientă mai bine in privinti'a celoru ce voru s'eu urmeze, cu indulginti'a on. redactiuni ni luăm libertate s'eu descriemu alegerea deputatiloru la congre- sulu amintitu pentru colegiulu alegatoriu alu Chisineului.

Dupa celebrarea santei mise, sub carea se imploră veni- rea intru ajutoriu a santulu spiritulu, dlu comisariulu consisto- riale s'eu episcopescu, Ioane Popoviciu Deseanu, deschise ale- gerea printr'o cuventare rostita in cortulu construitu anume spre acestu scopu in curtea scolei. Éra o privelisce imosante a vedé pre comisariulu consistoriale incungiuratu de alegatori; éra in giurulu s'eu pre doi comisari de securitate! Cuven- tarea tienuta d'in partea comisariulu consistoriale ni dede de scire, că d'insulu e determinatu, s'eu sustiena regula- mentulu ventilatulu mai susu intru tota întregitati sa si că d'insulu nu va suferi nici o seirbare a acéstiua, ci că pre cei ce aru face ce-va contr'a acéstiua i-va pedepsi. Comisa- riulu urmă apoi a insfră meritele pre bunulu nostru episcopu si in fine provocă pre alegatori, ca aducundu-si aminte de meritele, ce memoratoriulu Moise Nicora si-le-a cascigatu pen- tru înfiintiera diecesei romane d'in Aradu, s'eu alege astu-feliu de omeni de deputati, cari au totu atăt'a zolu si totu atăt'a vointia. Comisariulu denumi totu de-odata notariu pre Sav'a F e r e c u, jurasore d'in locu, de si in regulamentul sus- tienutu de comisariulu intru tota estinderea sa nu este nici o amintire despre notariu, ci numai despre doi barbati de in- credere, cari au fostu a se alege d'in partea alegatoriloru.

Dupa acestu discursulu alu comisariulu consistoriale se ridica Georgiu Popoviciu, notariu d'in Comlosiu, si dechiara si in numele s'eu si alu sotiloru s'eu, că ei neavendu in credere in comisariulu consistoriale, d'in motivu, că pre cum se stabili in conferinti'a d'in Aradu, d'insii au dreptu s'eu-si alege de pre- siedinte pre unu altu individu, éra nu pre comisariulu consistoriale, propuse de presiedinte pentru actulu de ale- gere pre Mihaiu Chiriloviciu, care f'u primitu intre aplause; éra in privinti'a comisariulu consistoriale s'a de- chiaratu, că lu-stimeza, si dorescu, ca acésta in asta calitate a sa s'eu iee parte la alegere. Inse comisariulu consistoriale facu unu „Cicero pro domo sua“ si dechiară, că d'insulu e re- solutu a se folosi de tote drepturile sale, ce-i competu dupa regulamentul descriu mai susu, si că prin urmare alegerea numai sub presiedinti'a d'insului se pota întemplă, amenin- tiandu-ne si cu acésta, că la casulu d'in contra va amenă ale- gerea. In urmare acestor'a pentru evitarea unei suspinderi a alegerei propunatoriulu, totu in numele s'eu si alu consociloru s'eu, se involi, ca comisariulu consistoriale s'eu li fia presiedinte, inse pe langa acea observare, ca propunerea d'insului s'eu se iee la protocolu in forma de protestu.

Dupa ce dara presiedinti'a f'u aprobata estu-modu, se procese la verificarea alegatoriloru. Presiedintele comisariulu consistoriale a voitu s'eu iee la verificare pe fia-care alegatoriu singularicu, inse la obiectiunile alegatoriloru se otari, s'eu se citeasca credintiunalele primite de la comunităti, si numai caus'a aceloru alegatori s'eu se iee sub desbatere, in contra' caror'a ar' obveni vr'o dubietate. Astu-feliu cetindu-se cre- dintiunalele s'a aflatu, că intre alegatorii alesi d'in partea mi- reniloru se aflau si patru preuti; deci se escă o desbatere a supr'a întrebarei, că ore acésti preuti potu fi admisi ca aleg- torii ai deputatiloru civili au ba? Acésta se decise cu votu si pentru admitere fusera 56, éra contr'a admiterei 52 pe vo- turi. Ac' nu ne potemu retiené, s'eu nu amintim despre siod'a impregiurare, că alegatorii d'in Siciâu, de si ei si-au alesu unu alegatoriu d'intre preuti, inca votara contr'a admiterei.

Dupa acestu resultatulu alu votarei, Davidu Nicora, unu- lu d'intre cei candidati d'in partea conferintiei d'in Aradu si si d'in partea lui M. Chiriloviciu, bagu sema semtiendu, că va remane in minoritate, renunciă de la candidatur'a, sa reco- mandandu in loculu s'eu pre Mihaiu Nicora.

Mihaiu Chiriloviciu mai recomandă pre Ioane Goldisui, éra Georgiu Bragea in numele maioritatiei preponderanti a alegatoriloru recomandă pre advocatii Alesiu Popoviciu si Emericu B. Stanescu. Ambii acésti candidati d'in urma fura susceputi intre vivatele cele mai șgomotose si alegatorii radi- candu pre Emericu B. Stanescu pe umeri, dechiarara că nu- mai pre acésti-a voiescu s'eu-si alege. Inse comisariulu consisto- riale enuciă candidarea numai aloru trei, éra pre Stanescu l'a trecutulu vederea. In urmare carei-a poporulu alegatoriu dechiarandu-se d'in nou intre vivate tumultuose, că d'insii voiescu pre Stanescu, pretinsera candidarea lui, totu odata provo- cara pe Stanescu s'eu li tienă o cuventare. Candu provocatulu, in urmare acéstei dorintie a poporului, voi s'eu iee cuventulu, comisariulu consistoriale se scolă infuriatu, si dechiară, că in data ce Stanescu va vorbi, lu-va arestă. Inse poporulu ne- voindu s'eu scia ce-va despre acésta amenintiare arbitraria a comisariulu consistoriale, radică pre candidatululu s'eu pe umeri si-lu provocă d'in nou, s'eu vorbesca. La acésta com. cons. ve- diendu, că arbitriulu s'eu a datu de rusine, infuriatu parasi

cortulu, luandu cu sine tote hârtiele si d'icund, că alegerea se suspede pe o ora. Cu comisariulu d'impreuna se mai de- partara vr'o diece inși.

Maioritata absoluta si precumpenitoria a alegatoriloru, remanendu in loculu alegerei, decise, ca alegerea s'eu se între- prinda si in absinti'a com. cons., indepartatu fără vr'o causa legale, si spre scopulu acésta provocă pre presiedintele alesu deja M. Chiriloviciu, s'eu ocupe presiediulu. Inainte de a pro- cede inse la alegere, alegatorii cu scopu ca s'eu nu dee nici cea mai putiena ansa de a li-se impuță omiterea vre-unei formali- tăti, deciseru ca o deputatiune alesa d'in sinulu alegatoriloru s'eu merge la com. cons. si s'eu-lu provoce, ca s'eu s'eu se presinte la alegere s'eu s'eu li dee credintiunalele comunitătiloru, ca s'eu pota întreprinde alegerea.

Acum se incepura parlamentările. Stanescu éra singuru in scola, deodata vine la d'insulu notariulu d'in Socodoru, Io- ane Suciu, carele ca parlamentaristulu comisariulu consisto- riale si a celoru putieni, ce se indepartara cu acésta, provocă pre Stanescu atātu ca pre unu afnu, cătu si ca pre unu ami- cu, ca pentru conplanarea causei acéstei-a s'eu se infatisieze inaintea comisariulu consistoriale, că-ci la d'in contra s'eu-si va avé, s'eu-si ascria tristele urmări. Stanescu respunse, că cunos- cundu pre bine tendintiele si intentiunile domnielororu loru, d'in scola nu se va clăti, ci deca cine-va are ce-va cu elu, vina aci la d'insulu. Astu-feliu parlamentaristulu se duse fără isprava.

Dupa aceste com. cons. se presintă la loculu alegerei, inotitu de comisariulu comitatense, doi comisari de securi- tate si doispredieco persecutori, pre cum si de amicii s'eu de principie, in suma de diece la numeru, si prochiama d'in nou pre candidatii de deputati, totu in modulu mai susu amintiu. Alegatorii repetira, că ei dorescu s'eu alege pre Stanescu si de la acestu propusu alu loru nu se voru abate odata cu capulu. Com. cons. dechiară de nou, că pre Stanescu nu-lu primesce si nu-lu va primi de candidatulu, pentru că nu e de 30 de ani, că agiteza si că indata ce Stanescu se va infatisi in cortu si va voi s'eu vorbesca, va dă demandatiune s'eu-lu aresteze si s'eu-lu tramita per escorta. Stanescu întielegundu de aceste vorbe nesocotite ale com. cons. iesi d'in scola. Indata ce alegatorii lu-vediu, alergara spre elu si radicandu-lu pe umeri intre vivate tumultuose lu-dechiarara de candidatululu loru si éra-si lu-provocara, s'eu nu receda de la cuventare. Stanescu dara voi s'eu iee cuventu, inse Ioane Popoviciu Deseanu indata se scolă si demandă comisariulu comitatense, s'eu-lu aresteze. Acestu comisariulu se si presentă naintea lui Stanescu si intindiendu-i bratiulu, lu-provocă in numele lezei, s'eu-i urmeze, că-ci la d'in contra lu-va indepartă cu persecutori intre sabie scose. Dara poporulu luandu pre Stanescu pre umerii s'eu, lu-scuti si-lu provocă s'eu vorbesca. La acésta comisariulu dede ordine persecutoriloru, s'eu vina, cari se si apropiara de Stanescu, inse poporulu nu-i lasă s'eu se atinga de elu ci strigă, s'eu lase pre Stanescu s'eu vorbesca, că-ci e candidatululu loru, si are dreptu chiaru in întielesulu lezei s'eu se dechiare cătra alegatorii s'eu. Dupa mai multe ordinatiuni date, inse neefep- tuite, la cari contribui si jurasorele cercuale, Sav'a F e r e c u, care la prim'a demandatiune a comisariulu cons., chiamă pre persecutori, inse mai apoi capaciatu d'in partea unor omeni mai moderati, si-retrase demandatiunea, lamuririle, ce Stanescu le dede comis. comitatensu Petru Ormos, avura re- sultatulu, că acésta se convinsu, că aici duce rol'a numai in- vidia personale cea mai scarnava, pentru acésta apoi elu inu-si provocă pre comisariulu cons., ca lui Stanescu s'eu iee cuventu, că-ci facundu astu-feliu, poporulu iritatu se va mol- comi. Comisariulu consistoriale, vediendu-se estu-modu iso- latu de totu, a datu cuventu lui Stanescu, inse numai sub acésta conditiune, daca prin acésta cuventare va renunciă de la candidatur'a sa. La ce Stanescu, firescu, ne potendu-se in- voi, com. cons. voiă s'eu iee cuventulu numai sub acea condi- tiune, deca Stanescu i-va siopti mai nainte vorbele sale in urechia; ne fiindu primita nici acésta conditiune, in fine i se dede cuventu, inse numai asié, daca Stanescu va tiené cuven- tarea sa afara la strada si nu in cortu; la acésta se involi si Stanescu dupa mai multe rogări ale amiciloru s'eu de principie, si esindu la strada tiené cuventarea sa inaintea întregului poporu, că-ci cu comisariulu abié remasera 10, d'i diece omeni. Inse Stanescu nu-si potu tiené cuventarea nici aci in pace, că-ci acusi-acusi éra interruptu prin comisariulu ctense, care in urmare d'icalei com. cons. sustienă, că vatema pre episcopulu, că cuventarea e pre lunga si alte copilarie de ace- ste. In fine inse com. ctense referă, că nu numai că nu vate- ma pre episcopulu, ci inca lu-lauda.

Dupa ce Stanescu si-sini cuventarea, poporulu intre vi- vatele cele mai entusiastice se duse la cortu si ceru, s'eu se pro- ceda la alegere. Fiindu că com. cons. nu voiă neoi acum s'eu scia de candidatur'a lui Stanescu, é' poporulu d'in partea sa nu voiă s'eu renuncie de candidatululu s'eu numai pentru dragulu comisariulu consistoriale, se facu conplanarea, că d'in partea alegatoriloru se alese unu notariu ad hoc in person'a dlui Gre- goriu Grosescu, care f'u inarcinatu, s'eu insemne votantii, cari au votatu pentru Stanescu. Resultatululu votării f'u: 72 de vo- turi pentru Alesiu Popoviciu, 67 de voturi pentru Emericu B. Stanescu, 46 de voturi pentru Mihaiu Nicora si 41 de vo- turi pentru Ioane Goldisui. Comisariulu consistoriale — nu se scie pe bas'a carui principiu — in contra acésti resultatulu totu si dechiara de deputati pre A. Popoviciu si M. Nicora, éra pe E. B. Stanescu lu-ignozeza de totu. In contra acéstei enuciări raticite a comisariulu consist., notariulu Gregoriu Grosescu si maioritata precumpenitoria a alegatoriloru pro- testă in modulu celu mai energicu, dechiarandu pre alesulu

E. B. Stanescu de ablegatulor lor, alesu cu majoritate absoluta de voturi. Aici trebuie să însemnăm o expresiune neumană a comis. cons., Ioane Popoviciu Deseanu, din care se poate deduce în modulu celui mai clar starea culturii morale și spirituale a numitului comisariu consistoriale. Faptulu stă estumodu: Gregoriu Grozescu, care în urmarea unei nenorociri deveni schiopu de unu petioru, atacandu pre comisariulu consistoriale pentru procedur'a sa cea nelegale și nedrepta, fu refusat d'in partea comisariului cu cuvintele aceste marsiave: „Taci schiopule, că-ci acusi ti-vei perde si celalaltu petioru.“

Dupa aceste comisariulu consistoriale se departă și dade credintiunalele pentru deputatii recunoscuti de d'insulu, la cas'a porociale, era alegatorii lui Stanescu remanendu pe locu redigera și subsemnara credintianal'a alaturala aici, care precum se vede e subscrisa de 67 de alegatori și prevediuta cu sigilele atātu comunali, cătu și basericesci ale comuniloru, d'in cari totu odata se vede chiar' și faptulu acel'a, că d'upa dreptu și lege, ca deputatii ai colegiulu d'in Chisineu nu potu fi priviti altii, decâtu numai și numai A. Popoviciu și E. Stanescu, ambii advocati și consoti de principie. — Totu d'in această credintiunala se vede și ace'a, că alegatorii protesteaza cu energia in contr'a lui Mihaiu Nicora, care avendu numai 46 de voturi, prin urmare remasu în minoritate pregnante, nu potu fi privitu de deputatulu colegiulu electorale d'in Chisineu, ci in casulu celu mai bunu, de alu comisariulu consistoriale, carele, d'upa cum suntemu informati noi, nu potu formă singuru unu cercu electoralu.

Insiraramu aceste-a aici, ca onor. publicu cetitoriu să veda, cum sunt unii omeni, cari nu se sfiescu a se numi în fati'a lumii omeni liberali, era d'in faptele lor nu se pot deduce alt'a, decâtu că ei sunt omenii cei mai arbitrari și despotici.

Ve potemu ascură, Dnule Redactore, cumcă resensulu și indignatiunea pentru o astu-feliu de procedere arbitraria și nelegale a lui Ioane Popoviciu Deseanu e gener ale nu numai la noi romanii, ci și la straini, și nu este omu nepartiale pe lume, care ar' potè aprobà această procedura hidosa, și monstruosa, carea dieu, ne sierbesce numai spre rusinea nostra. Apoi să se mire omenii nostri de nedreptătile patite de la straini, candu insu-si unu deputatu romanu, care nu se sfiesce a se aieptà la tota ocaziunea, că d'insulu e anteluptatoriu nationale, n'are neci atāt'a cultura parlamentaria, ca in interesulu onorei nationali să-si ascunda ur'a nemarginita personale și să nu proceda in interesulu acestei-a.

De aici poteti deduce și ace'a, că partit'a romana d'in Aradu, numita nationale, nu e alt'a decâtu o fictiune, că-ci aici stau doue partite opuse espresu un'a altei-a; dara noi sperāmu cu tota firmitatea, că cu ocaziunea celoru mai de aproape alegeri de deputatii dietali vomu rade de pre corpului natiunei nostre astu-feliu de rane uritiose.

In fine ne sentimū indomnati a mai aminti si ace'a, că pana ce pentru celelalte cercuri electorali nu s'a facutu neci o despusetiune de ascurarea ordinei, pentru cerculu Chisineului, in urmarea recercarei verbali d'in partea episcopatulu, autoritatea comitetense a ordonat la fati'a locului pre doui comisari de securitate și douisprediece persecutori; de unde se vede, că comisariulu consistoriale a fostu pre decisu a impedece alegerea lui Stanescu, obtrudendu cercului unu de-

putatu in person'a lui Mihaiu Nicora, pre carele majoritatea absoluta a alegatoriloru nu-lu voiesce de feliu. Cine s'ar' indoi despre această despusetiune exceptiunale de securitate, se potè convinge d'in raportulu facutu de vice-comitele ctului sub nro 637/868 pr. reserv.

Majoritatea alegatoriloru.

ROMANIA.

Nimene n'a uitatu inca cu căta anevointia s'a intrunitu Senatulu disolvatu, si această la epoc'a cea mai priinciosa, candu totu lucrulu campului se sfirsise; apoi numai verificarea titluriloru i-consumă doue septemane. Senatulu actuale convocatu intr'unu timpu; candu lucrările campului nu sunt inca sfirsite, se intrunl inse cu cea mai mare rapeditiune; adi tiend sidintia, cu numerulu cerutu de regulamentu, si in această singura sidintia verifică, in cea mai mare linisce, tote titlurile, si-alese biuroulu si comunică apoi guvernului, că este constituitu.

Inceputulu este romanescu si totu ne dă dreptulu să sperāmu, că dnii Senatori voru procede in tote lucrările insemnate, cerute cu urgintia de tiera, cu ace'a-si grabire si patriotismu.

Biuroulu Senatulu este compusu astu-felu: Votanti 39.

Table listing members of the Senate: Presiedinte (D. Stefanu Golescu, E. Sa Mitropolitulu), Vice-presiedinte (D. I. Docanu, N. Rosetti, A. Plaginu, Costa-Foru), Secretari (D. Col. Cernatu, Caramanliu, Const. Vladoianu, P. Dimancea), Cestori (D. Col. Calinescu, Col. Crasnaru).

Procesu-Verbalu.

Asta-di cinci septemvre 1868 conformu invitatiunei facute in diuariulu Romanulu, adunandune si consultandu-ne pentru alegerea comitatulu permanentu, care se direga suscrierea pentru cumperarea de arme, cu care să se doteze militiele si gard'a orasianesca, d'upa o intielegere intre noi, amu alesu in buna linisce persoanele ce amu crediutu, că voru corespunde la dorintiele nostre. Astu-felu amu alesu persoanele urmatorie, caror'a le dāmu mandatulu nostru spre a procede cătu se va potè mai neintardātu, avendu indetorire, ca celu pucinu odata pe luna se dēe sema de rezultatulu suscriptiunei intr'unu diuariu, care va fi mai respanditu in tiera: Comitatuлу alesu se compune astu-felu:

Eminentia sa Mitropolitulu Nifonu Nazaru Calenderolu. Dimitrie Bolintianu, Grigorie Cantacuzino, George Coemzopulo, Stancu R. Becheanu, Tache Nodelcovici, Ghita Radulianu, Nae Rosiu, Dimitrie Techaridi, Nae Manolescu, George Nicolescu, Barbu Protopopescu, Radu Greceanu, Teodosie Hristescu, Nicolae Nacesu.

Suplenti: Stamate Atanasiu, Preotu Gr. Musceleanu si George Petrescu.

Penru această operatiune s'a inchiaiatu acestu procesu-verbalu.

Comitatulu provisoriu.

- Nicolae Pancu, George St. Coemzopulo, Preotu Gr. Musceleanu, Barbu Protopopescu, Ion Anghelescu, Urmeza 152 suscrieri de cetatiani.

Varietati.

*(Fapta frumoasa.) Domnulu C. A. Rosetti. Domnule! - La citirea apelulu facutu in Romanulu de asta-di, de primii negocianti ai Capitalei cătu toti Romanii, pentr'o contribuire voluntaria spre a cumperă arme, betran'a mea anima n'a potutu stă rece si nepasatoria. Acest'a calduosa si patriotica chiamare a inaltulu comerciu adeveratu romanu, a incalditu pieptulu meu cu cele mai frumoase sperantio, a luminatu fruntea mea de cea mai nobila mandria. Candu o natiune posede in sinulu ei barbati inspirati de la micu pana la mare, de la saracu pana la bogatu, se depuna obolulu salvarii, obolulu onorei nationale, pe altariulu patriic, respundindu la injuriele, la amenintiările inimiciloru romanismulu prin unu actu mare, energicu, doveditoru de vietia.

Cātu pentru mine, veteranulu artei dramatice nationale, decanulu scenei Romane, vinu cu fericire să presintu modestulu tributulu artei mele, onorabilulu comitatu alu patriotiloru negocianti ai Capitalei. Te rogu daru, domnule Rosetti, să anunti in stimabilulu dtale diuariu, că la 15 ale curentei lune, cu ocaziunea marel serbării nationale a Tirului Romaniei intrunite, voi dă o respresentatiune in Teatrulu celu mare, compusa de creatiunile mele cele mai placute publiculu, in folosulu suscrieri nationale pentru cumperarea de arme, cu ajutorulu colegiloru mei, gelosi de a concure cu talentulu lor, la această serbare nationale. Sum sicuru că onorabilulu comitatu teatralu, in consideratiunea frumosulu scopu, ce ne propunemu, va pune la despusetiunea acelei represintări ser'a de la 15 curinte.

Primiti, domnule Rosetti, cu recunoscintia și devotamentulu meu, si ascurarea celei mai distinsu consideratiuni M. Millo, artistu dramaticu.

Proprietariu, redactoru respundietoriu și editoriu: ALEXANDRU ROMANU.

Comunicatiunea drumurilor de feru.

Table for Vien'a-Pest'a-Segedinu-Temisior'a-Baziasiu. Columns: De la, Location, Time, etc.

*) De la Temisior'a la Baziasiu comunica numai odata.

Table for Basiasiu-Temisior'a-Segedinu-Pest'a-Vien'a. Columns: De la, Location, Time, etc.

Table for Jasenov'a-Oraviti'a and Oraviti'a-Jasenov'a. Columns: De la, Location, Time, etc.

Table for Vien'a-Oradea-Marc. Columns: De la, Location, Time, etc.

Table for Oradea-Marc-Vien'a. Columns: De la, Location, Time, etc.

Table for Vien'a-Arauu. Columns: De la, Location, Time, etc.

Table for Aradu-Vien'a. Columns: De la, Location, Time, etc.

Table for Vien'a-Paris. Columns: De la, Location, Time, etc.

Table for Paris-Vien'a. Columns: De la, Location, Time, etc.

Comunicatiunea postelor.

De la Oradea-Marc la Clusiu, pleca in tote dilele la 6 ore 30 minute d'upa mediadi, sosesece in Clusiu la 1 ora 30 minute d'upa mediadi. Cale de 19 1/2 mile, tiene 18 1/2 ore 40 minute, costa 10 fl. 92 cr.

De la Temisior'a la Aradu pleca in tote dilele la 6 ore dem. sosesece in A. la 11 ore 45 minute diu'a. Cale de 7 mile, tiene 5 ore 45 min., costa 3 fl. 8 cr.